

הלכה שנונה

הלכות תפילה
בית-כנסת וברכות

עם
שו"ת היכל שלמה

ספר

הלכה שנונה

הלכות תפילה בית כנסת וברכות

ועמו

שו"ת היכל שלמה

שאלות שנשאלו במבחני ההסמכה לרבנות
עם מראי מקומות לחשובות ב'הלכה שנונה'

חיברתיו בעזרת החונן לאדם דעת
שמואל אליקים קדר

מהדורה ראשונה
אדר שני תשס"ח

הקדמה

אודה לה' אשר שם חלקי מיושבי בית המדרש וזיכני ללמוד וללמד בשימוש חכמים כדיבוק חברים ובפלפול התלמידים.

מטרת החיבור לסייע בשינון ההלכה. ז"ל השו"ע מתוך הקדמתו: ראיתי אני בלבי כי טוב ללקוט שושני ספירי אמריו [של ה"בית יוסף"] בדרך קצרה בלשון צח וכולל יפה ונעים למען תהיה תורת ה' תמימה שגורה בפי כל איש ישראל, כי כאשר ישאלו לתלמיד חכם דבר הלכה לא יגמגם בה, אלא יאמר לחכמה אחותי את - כשם שברור לו שאחותו אסורה לו, כך יהיה ברור לו כל דין שישאל עליו הלכה למעשה בהיותו שגור בפיו ספר זה הבנוי לתלפיות תל שהכל פונים בו.

לכל סעיף ניתנה כותרת הממצה את ההלכה העולה ממנו לדעת השו"ע. במידת הצורך ובעיקר בסעיפים מרכזיים הובאו בקצרה מקורות מהגמ' ולעיתים בשינוי קל (כשלשון השו"ע כמעט כמו הגמ' לא הובאה לשון הגמ'). לשון השו"ע והרמ"א הועתקה בלא שינוי, מלבד חלוקה לפסקאות. בשו"ע נוסף ציון למקורותיו עפ"י רוב עפ"י באר הגולה. ציוני המקורות ברמ"א קוצרו. הוכנסה תמצית ביאור המשנה ברורה (באותיות אחרות ובסוגריים) כנדרש לביאור פשט דברי השו"ע והרמ"א, תוך השתדלות לשמור על לשון המ"ב עם שינויים מתבקשים על מנת לאפשר קריאה שוטפת. תוספות מביאור הלכה צוינו במפורש. בתחתית העמוד הוכנסו הערות מהמ"ב והבה"ל, שעפ"י רוב הינן תוספת ביאור או תוספת הלכות. דברי המ"ב קוצרו במידת האפשר, בלא לפגוע בביאוריו ובפסקי ההלכה, לעיתים הושמטו שיטות שאינן להלכה, ואף הושמטו הלכות הרחוקות ממציאיות ימינו. ביתר תוקף נעשו הדברים בבה"ל כולל השמטת המשא ומתן. מטבע הדברים כמעט ולא נכנס משער הציון. במידת הצורך ובמקרים מועטים (עפ"ר כשהשתנתה המציאות) הוכנסו תוספות על דברי המ"ב והוקדמה להן המילה: הגה. סוכמו הסימנים הבאים (כנדרש בבחינת ההסמכה של הרכנות הראשית): תפילה: מו-קכו, בית כנסת: קנ-קנו, ברכות: קסח-ריב.

בתחילת כל נושא הודפס תוכן מפורט עם כותרות הסעיפים על מנת שישמש כלי עזר חשוב למציאת ההלכות, לשינון, ולבחינה עצמית האם תוכן הסעיף מזכיר את כל האמור בסעיף. כמו כן, בסוף כל נושא הובאה רשימת שאלות שנשאלו בבחינות וליד כל שאלה מובא הסעיף שבו נמצאת התשובה. לכן ספר זה משמש גם כ'שו"ת היכל שלמה', באשר מופיעות בו השאלות ממבחני הרבנות, והתשובות עליהן.

בסיום לימוד כל נושא, ולפני הבחינה, מומלץ לעבור על השאלות שבסוף הנושא, לנסות לענות עליהן לבד, ולאחר מכן, לעיין בסעיף או בסעיפים המתאימים ב'הלכה שנונה'. הסעיף או הסעיפים המופיעים ליד השאלה מציינים את מקומה המדויק של התשובה בשולחן-ערוך ובמשנה ברורה, אך בכתיבת התשובה בבחינה יש לפתוח בדברי הגמרא או הראשונים על העניין. לעתים דברי הגמרא השייכים לעניין הובאו כבר בסעיפים קודמים ב'הלכה שנונה', ויש לחפשם שם.

תודה מראש לכל מי שסייע בכל תיקון שנדרש בתוכן ובצורה.

(תוס' מרדכי) (אבל אם אינו שגור בפי הכל אע"ג ששגור בפיו אסור. ובמוציא אחרים באמירתו את הכתובים מצדד המ"א להחמיר שלא לומר בע"פ בכל גווני וכן משמע מדברי הגר"א בביאורו).

סומא מותר לקרות בע"פ משום עת לעשות לדי הפרו תורתך. וה"ה אם הוא בבית האסורים ואין יכול להשיג שם חומש.

כתב הרדב"ז: לקרות הפרשה בע"פ בשעה שש"ץ קורא, אני נזהר, אבל אני מוחה לאחרים משום דיש פוסקים הרבה שסוברים דהאיסור הוא דוקא אם מוציא בזה לאחרים ידי חובתן, וכן כתב בעט"ז וביאור הגר"א.

מי שדורש ברבים בהרבה פסוקים שבתורה וקשה לו לחפש בכל שעה בחומש מפני כבוד הצבור אפשר שיש להקל.

בתשובת חו"י מתיר לומר כל ס' תהלים בע"פ דכיון שהוא לעורר רחמי ד' הו"ל כתפילה, ונ"ל שיש לסמוך עליו דבלא"ה דעת העט"ז והגר"א כהפוסקים דדוקא להוציא רבים ידי חובתן אסור.

בה"ל: משמע בתוספות ישנים שאף בהלל יש להקל, ודוקא אם רגיל בפיו היטב שלא יבוא לטעות בו, כי בקל יבוא לטעות באמירת לא לנו בפרק קל"ה ולא יצא ידי הלל וגם ברכתו יהיה לבטלה.

סימן נ: טעם למה אומרים משנת איזהו מקומן

סעיף א

קידושין ל' א: אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא, מאי דכתיב: (דברים ו) ושננתם לבניך? אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם, לעולם ישלש אדם שנותיו, שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. מי יודע כמה חיי? לא צריכא - ליומי.

קבעו לשנות אחר פרשת התמיד פ' איזהו מקומן וברייתא דר' ישמעאל, כדי שיזכה כל אדם ללמוד בכל יום מקרא משנה וגמרא (קידושין ל), דברייתא דר' ישמעאל הוי במקום גמרא, שהמדרש כגמרא (סידור רב עמדם).

ובחרו בברייתא זו מפני שהיא תחלת תורת כהנים שהוא ראש לכל פרשת הקרבנות וקבעוה אצל הקרבנות. וכן בחרו במשנת איזהו מקומן וקבעוה אחר